

'Wij hebben meer tijd om bij te sturen'

'Bij banken zijn de korte-termijnrisico's wel veel duidelijker aanwezig. DNB werkt daarom met maandstaten en dat werkt psychologisch gezien door: een bank die twijfelt, gaat eerst vragen wat de toezichthouder er van vindt. Dat soort praktijken hebben wij niet. Bij ons ligt het allemaal rustiger. Als iets niet goed gaat, kan je het nog bijsturen'. Dit stelt dr A.J. Vermaat, sinds 1988 Voorzitter van de Verzekeringskamer.

Met de heer Vermaat spraken wij over het instituut Verzekeringskamer, over het toezicht op verzekeraars en over de verschillen in het toezicht op banken en verzekeraars in het licht van de steeds grotere verstrengeling binnen de financiële sector. Voordat de heer Vermaat zich met de verzekeraars bezig ging houden, liet hij zich ook al eens in met bankzaken. Dat was nog als Kamerlid en wel in een poging om de te vormen Postbank meer armslag te geven in de concurrentie met algemene banken. Bekendheid kreeg Vermaat daarvoor al als een van de 8 gedogers van het kabinet Den Uyl uit de ARP-hoek. Vanuit de monetaire invalshoek valt het oog meteen op zijn, bij prof. De Roos geschreven, proefschrift: 'De controversen tussen de 'loanable funds' theorie en de 'liquidity preference' theorie'.

Gezien uw dissertatie was u voorbestemd voor de financiële sector.

Misschien achteraf wel. Voor mijzelf is het nooit een must geweest om bij een grote bankinstelling of bijvoorbeeld DNB terecht te komen. Ik ben namelijk aan het proefschrift begonnen toen ik voor mijn nummer bij de luchtmacht zat. Je bent dan bezig met eenvoudige dingen. Daardoor verlies je aan scherpte. Dat vond ik jammer. Voor mij was dat een reden om eens een onderwerp uit te diepen. Dat is mijn proefschrift geworden en dat heb ik afgeschreven in de periode dat ik bij het Landbouw Economisch Instituut - ik ben een plattelandsjongen, dus de landbouw sprak mij ook aan - werkte.

Was het verkrijgen van de titel niet het oogmerk?

Nee, het ging mij meer om het onderwerp. Die titel, dat was meegenomen. Later heb ik er ook nog wel eens over geschreven. Via het proefschrift ben ik eigenlijk bij de universiteit terechtgekomen. In die tijd waren er bij de VU twee plaatsen vrij, één op het gebied van openbare financiën en één op het gebied van wiskundige economie. Daar werd ik

voor gevraagd en beide interesseerden ze me eigenlijk wel. Omdat ik aardig wiskundig aangelegd was, heb ik die wiskundige economie gedaan. Dat is me achteraf niet zo goed bevallen. Ik vond het te abstract, te weinig maatschappelijk. Toen ben ik naar de Tweede Kamer gegaan en later ben ik naar de VU teruggegaan als hoogleraar Economische Orde en Economische Politiek.

Beide het Kamerlidmaatschap niet meer, of was het een kwestie van een verkiesbare plaats?

Dat laatste zeker niet want ik ben tussentijds weggegaan. Nee, mijn besluit werd meer ingegeven omdat je als Kamerlid teveel wordt geleefd. Je wordt gedwongen de dagbladen te lezen in plaats van wetenschappelijke tijdschriften. Ik ben ook niet echt een politicus pur sang. Dat evenwicht tussen wetenschap en praktijk, bezinnen en besturen, dat vond ik daar niet. Ik was van het ene uiterste, te abstract, te veel naar het andere uiterste doorgeslagen.

Wat voelt u zich het meest: wetenschapper, politicus, ambtenaar of bestuurder?

Ik ben wel een analyticus. Daarnaast voel ik me meer bestuurder dan politicus. Hoewel wij onder Financiën vallen, voel ik me geen ambtenaar. De Verzekeringskamer is namelijk een Zelfstandig Bestuursorgaan. Vroeger ressorteerde zij onder Justitie, nu onder Financiën. Ik ben dus nooit Rijksambtenaar geweest, behalve in de zin van de pensioenwet, omdat ik altijd bij het bijzonder onderwijs heb gezeten.

Wat bewoog u om Voorzitter van de Verzekeringskamer te worden?

Dat is niet van vandaag op morgen gekomen. Als Decaan van de Economische Faculteit had ik nogal wat bestuurlijk werk gedaan aan de VU. Op een gegeven moment komt dan de vraag: blijf ik dit nog 20/25 jaar doen? Daar kwam bij dat ik in die tijd ook een beetje op Amsterdam uitgekeken was. Daarom ben ik toen Voorzitter geworden van het College van Bestuur van de Protestants Christelijke

'Als Kamerlid word je teveel geleefd'

HBO 'Windesheim' in Zwolle. Toen ik dat ongeveer tweeënehalfjaar jaar had gedaan, kwam de vacature bij de Verzekeringkamer. Dat leek me wel wat want ik heb ook jarenlang deel uitgemaakt van de Balanscommissie van het ABP. Uiteraard kende ik de vorige voorzitter van de Verzekeringkamer, Cees de Galan, ook goed. Hoe gaat dat dan verder? Er is geen advertentie geweest, zoiets gaat in het informele circuit. Je naam komt ergens bovendrijven en dan word je gevraagd. Dan volgt een gesprek met de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De Kroon benoemt.

De Balanscommissie van het ABP, was dat voor, tijdens of na de ABP-affaire?

Dat was ervoor en tijdens. Die Commissie had niets te maken met beleggen, dat deed de Beleggingscommissie. Eén van de gevolgen van de affaire was wel dat de wettelijke structuur van het ABP gewijzigd werd. In het verlengde daarvan werd de Balanscommissie afgeschaft en is het toezicht op het ABP bij de Verzekeringkamer gekomen. De ene deur ging ik uit en de ander kwam ik binnen.

Bent u een fervent aanhanger van het kapitaaldekkingstelsel?

Niet in de zin dat ik een dogmatisch aanhanger zou zijn. Dat zou ik wetenschappelijk ook niet verantwoord vinden. Het kapitaaldekkingstelsel heeft een aantal plussen en macro-economisch staan er ook wel eens minnetjes bij. De vraag is dus niet ben je er voor of tegen, maar in welke mate en in welke mix moeten wij als land daar gebruik van maken. Kapitaaldekking heeft een aantal duidelijke plussen aan de individuele kant. Mensen hebben een grotere zekerheid van de toekomstige rechten. Daarnaast kun je door gebruik te maken van kapitaaldekking de spaarquote vergroten.

Staat daar niet als nadeel tegenover dat het kapitaaldekkingstelsel leidt tot een geweldige omweg of zelfs erger, misallocatie van besparingen?

Alle besparingen hebben iets van een omweg in zich. Als je dat wil voorkomen, moet je alleen bij de ondernemingen besparingen tot stand laten komen. Pensioenfondsen hebben een heel andere zeggenschap dan die ene ondernemer of die Raad van Commissarissen van een structuur-NV. Die kan bepalen wat er met de besparingen of het ondernemingskapitaal gebeurt. U zou eens aan ambtenaren moeten vragen of ze zouden kiezen voor een financiering van de pensioenen over de begroting of via het ABP. Ik denk dat zij het geld liever in handen zien van een zelfstandig ABP.

Het gaat om besparingen en niet om investeringen. Vindt u dat pensioenfondsen het meer in de kredietensfeer zouden moeten zoeken?

De kredietensfeer is misschien net een station te ver. Maar allicht dat zij wat meer risicodragend zouden kunnen beleggen. Binnen bepaalde voorwaarden en als er voldoende reservevermogen is, vind ik dat op zichzelf een goede ontwikkeling. Op termijn zal dat waarschijnlijk ook beter renderen. En dat is als men zich niet in te grote riskante speculatieve avonturen stort ook goed voor de uiteindelijke pensioentrekken. Maar je moet wel een buffer hebben om een eventuele tijdelijke terugval te kunnen opvangen.

U noemde de Verzekeringkamer eerder een Zelfstandig Bestuursorgaan. Wat is het verschil met een afdeling op een departement?

Bij een afdeling zegt de Minister: doe dit en je doet het. Hier gaat het anders. Als de Minister tegen de Verzekeringkamer zegt: vertel me even hoe staat het met AEGON Leven, dan is het antwoord: 'Meneer, daar heeft u niks mee te maken'.

Maar de Minister is toch wel politiek verantwoordelijk?

De Minister is verantwoordelijk voor de wetten die hij maakt. En wij houden toezicht op basis van en binnen het kader van die wetten. Maar hij is niet verantwoordelijk voor wat wij als toezichthouder wel of niet doen. Fouten die wij maken, kunnen hem niet aangerekend worden.

In het bankwezen heb je de Bankwet en de WTK. Hoe is dat in het verzekeringbedrijf?

Daar heb je tegenwoordig de Wet Toezicht Verzekeringbedrijf. Voor de pensioenfondsen is het toezicht geregeld via de Pensioen- en Spaarfondsenwet. Dit laatste vergt ongeveer de helft van de werkzaamheden van de Verzekeringkamer.

Geeft het wettelijke kader zelf de normen of geeft die richtlijnen aan de Verzekeringkamer op basis waarvan die zijn eigen normen kan formuleren?

Het is meer het laatste, maar wij moeten wel in het

Curriculum vitae

De heer A.J. Vermaat, geboren 2 november 1939 te Hoevelaken, studeerde na het vwo Algemene Economie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Na het behalen van het doctoraal Economie in 1962 vulde hij zijn militaire dienstplicht bij de Koninklijke Luchtmacht. Tijdens zijn dienstdienst legde hij de basis voor zijn profschrijf. In 1966 promoveerde hij bij Prof. De Roos. In de periode 1964 tot 1968 werkte Vermaat als wetenschappelijk medewerker bij het Landbouweconomisch Instituut in Den Haag. Vanaf 1968 tot 1971 was hij lector Wiskundige Economie aan de VU te Amsterdam. Vervolgens was Vermaat gedurende een aantal jaren lid van de Tweede Kamer namens de ARP. In 1975 keerde hij terug naar de VU als Hoogleraar Economische Politiek en Economische Orde. Medio 1986 werd Vermaat benoemd tot Voorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool Windesheim te Zwolle. Sinds 1 januari 1988 is de heer Vermaat Voorzitter van de Verzekeringkamer te Apeldoorn.

openbaar verslag uitbrengen. Daarom moeten de onder toezicht staande instellingen periodiek hun gegevens indienen bij de Verzekeringskamer, zodat zowel de gewone man als de deskundige kan nagaan of de soliditeit voldoende is gewaarborgd. Het is dus steeds een toezicht achteraf. En als een verzekeraar iets doet wat zijn financiële soliditeit in gevaar brengt, dan moet de toezichthouder actie ondernemen.

Formeel gezien is het bedrijfseconomisch toezicht van DNB ook een toezicht achteraf. Toch stuurt DNB wel eens bij, geeft voorwaarschuwingen en verstrekt richtlijnen. Is dat bij de Verzekeringskamer ook het geval?

Ten dele, omdat bij de vorming van de EEG wel enige normstelling is vastgelegd. Bedrijven moeten bijvoorbeeld voldoen aan een bepaalde minimale solvabiliteitsmarge. Zij moeten bijvoorbeeld een voorziening treffen ter grootte van een bepaald percentage van de premieopbrengsten uit het schadeverzekeringsbedrijf. Vroeger waren die normen er niet, dan zei de Verzekeringskamer tegen een verzekeraar dat het eigen vermogen vergroot diende te worden.

Werkt het verzekeringstoezicht ook met maand- of kwartaalstaten?

Nee, wij werken in de normale gevallen met jaarstaten.

Wat zijn de aangrijppingspunten bij de controle?

We kijken naar de beleggingen, de solvabiliteit, rentabiliteit en liquiditeit. Binnen het verzekeringsbedrijf is er een verschil in vereiste liquiditeit tussen schade- en levenbedrijven. Bij het levenbedrijf is liquiditeit bijna nooit een probleem, omdat het zulke langjarige zaken zijn. Een groter probleem voor die bedrijven is: hoe kan ik mijn liquiditeiten goed beleggen?

'Binnen het verzekeringsbedrijf is er een verschil in vereiste liquiditeit tussen schade- en levenbedrijven'

Heeft de Verzekeringskamer een actuariële of een beleggingsinvalshoek?

Beide. Primair is daarbij de solvabiliteit in de zin van de soliditeit op wat langere termijn. Bij leven ligt de horizon daarbij verder weg dan bij schade. Schade is in die termen meer de middellange termijn. Dit in vergelijking tot banken, waar de horizon heel kort is. Er zit ten dele dus de financiële invalshoek in, welke voor rekening komt van de accountants. Echt goed kun je het pas beoordelen als daarbij ook nog een actuariële onderbouwing wordt gegeven. Dus in die zin is de actuariële invalshoek van belang en dat geldt zeker voor het levenbedrijf en voor de pensioenfondsen.

Trekken uw accountants en actuarissen te zamen op?

In de huidige organisatie lopen de accountants voorop en komen de actuarissen daarna. In de nieuwe organisatie gaan we dat kantelen. Dan krijg je teams waar alle disciplines - actuarissen, accountants en juristen - tegelijkertijd in vertegenwoordigd zijn.

Hoe groot is uw staf?

In totaal heeft de Verzekeringskamer circa 120 mensen in dienst. Vijftig daarvan zijn er werkzaam in de accountantsdienst. Het aantal actuarissen is wat kleiner. Daarnaast zijn er nog juristen. De overige personen zijn vooral administratief bezig.

Hoe vaak gaat zo'n accountant of actuaaris naar zo'n verzekeringsmaatschappij toe?

We hebben twee manieren om onderzoek te doen. De eerste is het normale routine-onderzoek. Daarbij zorgen wij ervoor dat wij eens per zoveel jaar bij een maatschappij geweest zijn. Daarnaast is er het tussentijdse onderzoek als je vermoedt dat er wat aan de hand is bij een instelling. De aanleiding daartoe kan soms uit hele simpele dingen bestaan.

Uw accountants komen in toenemende mate accountants van DNB tegen. Hoe is de taakverdeling?

Formeel zou je best kunnen zeggen dat we dezelfde - zij het ieder vanuit een eigen wettelijk kader - toezichtsystemen hebben. Natuurlijk is er wel een verschil in het soort bedrijvigheid. Dat geeft een verschil in beleving. Bij banken zijn de korte-termijnrisico's veel dominanter aanwezig. DNB werkt daarom met maandstaten en dat werkt psychologisch gezien door: een bank die twijfelt, gaat eerst vragen wat de toezichthouder er van vindt. Dat soort praktijken hebben wij niet. Bij ons ligt het allemaal rustiger. Als iets niet goed gaat, kan je het nog bijsturen. Tenzij er opzet of fraude in het spel is.

Houdt die korte termijn volgens u ook een veel strakkere teugel in?

In de praktijk wel, niet naar de letter. Wij zijn van mening dat de ondernemers bij ons echt beter weten hoe de markt werkt. In het bankwezen is veel meer overleg tussen de bankiers en de toezichthouder. Bij nieuwe commerciële activiteiten, nieuwe strategieën gaat men eerder naar de toezichthouder. Voor verzekeraars geldt meer: als ze maar solide blijven.

Voert een verzekeringsmaatschappij die een andere commerciële strategie aan het uitdenken is dan geen overleg met de Verzekeringskamer?

Als de verzekeringsmaatschappij het wil, kan dat.

Maar er is hierbij wel weer het wettelijke onderscheid tussen leven en schade. Als een levensverzekeringsmaatschappij met hele nieuwe levensproducten komt, dan moet hij die tijdig laten zien. Daarvoor zijn twee redenen, beide in de zin van het toezicht houden. De eerste is dat wij mede tot taak hebben de consument te beschermen. Daarnaast dient de Verzekeringskamer er voor te waken dat de verzekeringsmaatschappij door de introductie van het produkt solide/solvabel blijft.

Toen VSB en AMEV begonnen te flirten, is meneer Bartelds toen terstond langs gekomen om te vragen wat u er van vond?

Zij stelden mij toch wel heel snel op de hoogte.

Op de hoogte stellen? In het bankwezen vraagt men of de Bank het goed vindt.

Ik zou dan zeggen: 'dat antwoord krijgt u niet'. Ik heb niets goed te vinden. Als u denkt dat het voor uw bedrijf goed is, moet u dat zeker doen. En als u echt serieuze plannen hebt, laat mij dan maar zien of het inderdaad door de beugel - voorzover het de onze is - kan.

Zou u het bedrijven kwalijk nemen dat u een en ander uit de krant moest vernemen?

Als we iets uit de krant moeten lezen, vinden we dat niet aardig. Een enkele keer komt het wel voor. Een verzekeraar kocht eens een bankje. Daar wisten wij niks van. Dat was niet comme il faut, dus die verzekeraar is aan de jas getrokken.

Hoe krijgt het toezicht op zo'n combinatie vorm?

Daar hebben we afspraken over gemaakt via het Protocol. Daarbij is sprake van een driedeling. Bij een gemengd financieel conglomeraat dat primair bancaire is - dus met een klein verzekeraartje erin - blijft het toezicht bij de Bank. In het omgekeerde geval - bij een conglomeraat met daarin een klein bankje - blijft het toezicht bij de Verzekeringskamer berusten. Daar doen we dus niets als gezamenlijke toezichthouders. Bij de echte mengvormen, en AMEV/VSB was daarvan een voorbeeld, ligt dat natuurlijk anders.

U zegt was bij AMEV/VSB en niet is?

Omdat AMEV/VSB door de samenwerking van AMEV met AG weer een ander conglomeraat is geworden. En dan wordt het regime dus veranderd. Bij zo'n tussenregime, als het een echt gemengd bancaire/verzekerings-conglomeraat is, dan doen we echt samen zaken.

Treden de accountantsdiensten dan te zamen op, of neemt ieder een onderdeel?

Het toezicht in technisch engere zin vindt plaats op de werkmaatschappij, dus bij de vergunninghoudende bank of vergunninghoudende verzekeraar. De holding staat als zodanig überhaupt niet onder toezicht, tenzij de holding een vergunninghoudende bank of verzekeraar is. Bij banken komt dat nog wel eens voor maar bij verzekeraars nooit.

Is dat dan wel een sluitend systeem?

Het is maar wat je sluitend acht. Het zou, naar de letter genomen, denk ik ook in strijd met de WTK/WTV zijn als het anders zou zijn afgesproken

tussen DNB en de Verzekeringskamer. We hebben natuurlijk ook nog niet zo bar veel ervaring met het systeem opgedaan omdat het Protocol vorig jaar pas is gesloten. We hebben slechts enkele conglomeraten die eronder vallen en je kunt niet na een half jaar zeggen: het werkt of het werkt niet. Ik verwacht wel dat het voorlopig goed zal werken. Ik denk ook niet dat Nederland de regelgeving moet aanpassen in die zin dat men van het Protocol een aparte Wet maakt. Ik denk dat er meer op Europees niveau geharmoniseerd dient te worden.

Verloopt het overleg over de taakverdeling bij het toezicht plezierig met DNB?

Op mijn niveau uiterst plezierig.

Vertegenwoordigers van de Bank hadden de naam nogal eens arrogant te zijn. Wordt u niet als een tweederangs-toezichthouder bejegend?

Ik ken de verhalen die over DNB gaan wel, maar ik denk dat die bij de banken vandaan komen. Van arrogantie naar ons toe is zeker geen sprake. Dan zou men bovendien van een koude kermis thuiskomen.

Zijn de verzekeringsmaatschappijen minder bang voor de Verzekeringskamer dan banken voor DNB?

Dat zou best eens kunnen. Maar ik denk dat dat ook heel goed te verklaren is. DNB is immers niet in de eerste plaats een bedrijfseconomische toezichthouder. Die taak heeft de Bank er later bijgekregen, want de hoofdfunctie van de Bank is nog altijd 'the bankers' bank'. Die hoofdfunctie en die toezichthoudende functie zitten in ons land heel dicht bij elkaar. Je hebt ook landen waar die functies duidelijk gescheiden zijn, zoals bijvoorbeeld België. Ik heb wel eens de indruk dat in zo'n geval de bedrijfseconomische toezichtrelatie naar de banken toe anders is.

Als u, om in Bankwettermen te spreken, tekenen ontwaart dat het bij een verzekeringsmaatschappij bijvoorbeeld in de sfeer van de beleggingen misschien wel de verkeerde kant uit dreigt te gaan. Hoe treedt u dan op?

Dat hangt van het geval af. Maar formeel kan de Verzekeringskamer dan aanwijzingen geven: doe dit

'Als we iets uit de krant moeten lezen, vinden we dat niet aardig'

of doe dit niet of houd daar mee op. Dat is dus een vergaande sanctie. Vroeger was het alleen maar advies, maar sinds de wijziging van de WTV in het najaar van 1990 is dat een aanwijzingsbevoegdheid geworden. Als men zich daar niet aan stoort, kunnen we de vergunning intrekken. Een tussenvorm is het instellen van stille curatele.

Is die verandering van de WTV in 1990 ingegeven vanuit Europa of door de samenwerking met DNB?

Dat laatste helemaal niet, het is vanuit de politiek aangedragen. De overweging daarbij was dat de politiek, met een knipoog naar Europa, vond dat er meer middelen en controle moest zijn. De Verzekeringskamer heeft er niet om gevraagd. Maar ik vind het wel makkelijker, het is in feite een stok achter de deur.

Hanteert VK ook het principe van 'de vier blauwe ogen'? Wij noemen dat de 'fit and proper' test. Deze is door de politiek naar analogie met de WTK in de WTV gebracht. Maar zoals overal geldt ook hier: je kunt pas zeggen dat iemand niet goed is als hij of zij bezwen heeft dat hij of zij niet goed is.

Zijn er wel eens voordrachten voor bestuursdeelname bij verzekeringsmaatschappijen geweest waarvan de Verzekering heeft gezegd: liever niet?

Dat komt heel zelden voor. Meestal voelt de benoemde instantie zoiets wel aan en informeert zij voordat de benoeming gedaan is.

Vormen gezonde concurrentieverhoudingen voorwerp van bemoeienis van de Verzekeringkamer?

Formeel niet. Wel in die zin dat het voor de soliditeit van verzekeraars van groot belang is om niet in situaties van prijsbederf of marktchaos terecht te komen.

forse concurrentie marktbederf optreedt. In dit kader is ook van belang wat Brussel met het mededingingsbeleid gaat doen voor de verzekeringssector.

Hoezo belangrijk?

Brussel bepaalt hoe het Europese mededingingsbeleid er uit komt te zien en daarmee ook het beleid in ons land. Daarbij ziet het er naar uit dat we in ons land toch de draai maken naar een verbodswetgeving. In beginsel wordt het daardoor voor verzekeraars moeilijker de reeds smalle marges op peil te houden. De vraag is nu, en verzekeraars zijn er in Brussel mee bezig, of bepaalde afspraken, hoewel ze wellicht naar de letter in strijd zijn met het officiële Verdrag van Rome, toch gedoogd kunnen worden.

In het bankwezen speelt in het marge-debat ook het instandhouden van het financieel systeem een rol. Speelt dat ook in de assurantiëwereld?

Zeker speelt dat een rol, maar niet zo primair als in het bankwezen. Dat heeft denk ik te maken met het feit dat in het bankwezen het bederf veel sneller kan optreden. Bij banken is het meesleepeffect hoger dan bij verzekeraars.

Als een middelgrote verzekeringsmaatschappij in het ongerede raakt, is het dan het einde van het vermaak voor de branche?

Dat denk ik niet. Het hangt af van welke problemen er precies spelen en of die op de een of andere manier te repareren zijn, bijvoorbeeld door portefeuilleoverdracht. Bij schade zijn het - afgezien van ziektekosten - vaak kortlopende kontrakten. Die kan je dus gewoon oversluiten bij een ander. Dan is er dus helemaal geen probleem. Bij leven ligt dat wel gevoeliger en het is wel voorgekomen dat de Verzekeringkamer subtiel moest arrangeren.

'Bij banken is het meesleepeffect hoger dan bij verzekeraars'

Ook de keerzijde, die van grote kartels met hoge winstmarges wat niet in het belang van de polishouders is, raakt ons. Het instituut Verzekeringkamer is immers ingesteld met het oog op de belangen van de polishouders, niet voor verzekeraars. Maar voor vrees voor aantasting van de consumentenbelangen is de laatste jaren geen sprake geweest. Zorg was er eerder aan de andere kant, namelijk dat er door de

NIBE-Bankjuridische Reeks nr. 9

Strafbaar misbruik van voorwetenschap en 'chinese walls'

Prof. mr M. S. Groenhuijsen

Het nieuwe artikel 336a Wetboek van Strafrecht beoogt een oneerlijke gang van zaken in de effectenhandel tegen te gaan. Het verbod om transacties te bewerkstelligen, terwijl men beschikt over vertrouwelijke koersgevoelige informatie (voorwetenschap), berust op de gedachte dat beleggers in beginsel gelijke kansen dienen te hebben als hun wederpartij. Zo'n wederpartij kan een bank zijn. Sommige afdelingen van banken - bijvoorbeeld kredietafdelingen - beschikken dagelijks over grote hoeveelheden koersgevoelige informatie over hun debiteuren. De zogenoemde chinese walls - scheidslijnen tussen afdelingen - dienen te verhinderen dat deze informatie terecht komt op bijvoorbeeld de effectenafdeling van een bank en daar als voorwetenschap 'gebruikt' wordt.

In zijn bijdrage aan de NIBE-Bankjuridische Reeks geeft prof. mr Groenhuijsen - hoogleraar Strafrecht aan de Katholieke Universiteit Brabant - de omstandigheden aan waaronder het bestaan van voorwetenschap kan leiden tot strafrechtelijke aansprakelijkheid. Tegelijkertijd beargumenteert hij in hoeverre 'chinese walls' deze aansprakelijkheid kunnen verminderen.

Bestelbon (invullen in blokletters of typen s.v.p.)

Naam _____

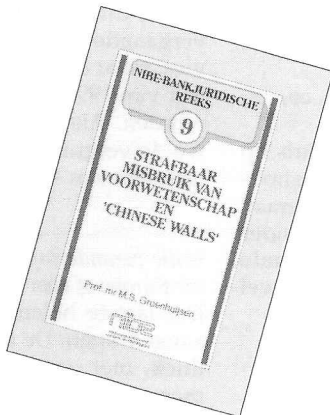
Adres _____

Postcode _____ Woonplaats _____

- bestelt bij deze ... ex. van 'Strafbaar misbruik van voorwetenschap en chinese walls' van Prof. mr Groenhuijsen à f 23,50 (excl. verzendkosten);
- abonneert zich bij deze tot wederopzegging op de NIBE-Bankjuridische Reeks

Datum _____

Handtekening _____

Publicaties in de NIBE-Bankjuridische Reeks zijn allereerst bedoeld voor (bank)juristen, maar zijn zeker ook toegankelijk voor al diegenen die de ontwikkelingen van het bankrecht anderszins op de voet willen volgen.

U kunt dit 53-pagina's tellende boekje bestellen bij uw boekhandelaar of rechtstreeks bij het NIBE; kosten: f 23,50 (excl. verzendkosten).

Een andere mogelijkheid is een abonnement op de NIBE-Bankjuridische Reeks. Iedere nieuw te verschijnen titel wordt U dan automatisch toegezonden.

Abonnees betalen geen verzendkosten. Voor bestellingen en abonnementen dient U gebruik maken van onderstaande bon, die U zonder postzegel moet zenden aan:

NIBE
Afdeling Verkoopadministratie
Antwoordnummer 7922
1000 RA Amsterdam

Kent de verzekeringssector daartoe een soort collectieve garantieregeling zoals in het bankwezen voor deposito's geldt?

Nee, die kennen wij niet. Maar in zo'n geval enta-meert de VK het overnemen door de concurrenten wel.

De BIS geeft regels voor het internationale toezicht op banken. Hoe zit dat in het verzekeringswezen?

Ik denk dat verzekeraars wat het internationale toezicht betreft wat langzamer lopen dan banken. Misschien is de nood ook minder. Banken hebben eind jaren zeventig natuurlijk een heel beroerde tijd gehad. Wel zijn er een aantal contactorganen van verzekeringstoezichthouders. In de eerste plaats is er een contactorgaan voor EG-landen - we noemen dat de Conferentie. Ook komt er een Raadgevend Comité bij de Europese Commissie op verzekeringsgebied. Daarnaast hebben we nog de grote Europese Conferentie. Daar zitten ook niet-EG-landen in. Dan is er nog een Amerikaanse club, de NAIC, die alle landen uitnodigt.

Een buitenlandse verzekeringsmaatschappij die actief is in Nederland, wie houdt er dan toezicht op?

Nu is het nog zo dat als een buitenlandse maatschappij hier zijn bedrijf uitoefent, wij toezicht houden. Maar als over enkele jaren de derde schade- of levenrichtlijn in werking is getreden, dan gaat het home-country control beginsel gelden. Hetzelfde beginsel dat ook in het bankwezen wordt ingevoerd. Dan heb je maar één vergunning in de hele EG nodig.

Ziet u in de toekomst integratie van het toezicht van de Verzekeringkamer en DNB?

Op langere termijn sluit ik dat niet uit. We komen natuurlijk wel van heel verschillende kanten. Bij DNB bestaan nu als het ware twee toezichtsregimes, namelijk die op banken en die op beleggingsinstellingen. De wijze van toezicht op die beleggingsinstellingen lijkt, afgezien van de actuariële kant, veel op zoals wij naar de levensverzekeringsmaatschappijen kijken. In sommige landen is het toezicht nu al in één orgaan en één autoriteit ondergebracht, bijvoorbeeld in Denemarken. In Canada heb je ook één Commissioner die beide bestuurt. Ik heb het idee dat ze daar meer dan in Denemarken de methoden op elkaar afstemmen. Daar zijn het dezelfde mensen, bijvoorbeeld beleggingsdeskundigen die zowel bij de bank als bij de levenbedrijven gaan kijken.

Zit in de inschatting van het risico niet een groot verschil?

Het schatten van je risico, bij bijvoorbeeld brandpollys, heeft met een heleboel dingen te maken. Hoe wordt het object gebruikt, hoe ziet de fabriek eruit, worden er chemische stoffen verwerkt? Dus als je een chemische fabriek verzekert, moet je kijken of je je mogelijke verplichtingen terug kan krijgen via de premies. De bankier kijkt naar andere dingen. Wat is de concurrentiepositie van het bedrijf? Hoe is de balans? Hoe is de V/W?

Is de assuradeur meer een technocraat met allerlei tabellen en statistieken?

Misschien is hij wel meer 'statisticus' dan een bankier. De laatste is primair een financier. Maar ik denk

dat ook die wel met staten, percentages e.d. werkt. Hij kijkt per bedrijfstak naar bepaalde kengetallen.

U bent 51 jaar en hebt inmiddels vier à vijf functies gehad. Is dit uw laatste?

Dat weet ik niet. Alle functies hebben hun aantrekkelijke kanten en soms ook minpunten. Ik heb nooit het voornemen om ergens weg te gaan als ik ergens kom. En toch ga ik gemiddeld genomen betrekkelijk snel weer weg. Ik heb gewoon een redelijk hoge omloopfrequentie. De leukste baan is altijd de baan die je hebt, tot het moment dat je weg gaat.

Is het niet gewoon saai om nog 10 jaar voorzitter van de Verzekeringkamer te zijn?

Nee, in deze periode zeker niet. Alles is in beweging.

Wat is er dan zo opwindend?

Er is een heleboel beweging in de maatschappijen zelf, vooral nu het over de financiële conglomeraten gaat. In de pensioenwereld is ook een heleboel dynamiek, zowel nationaal als vanuit de EG-invalshoek gezien. De hele pensioen- en verzekeringswereld zou er, mede vanwege externe impulsen, over 10 jaar dan ook wel eens een stuk anders uit kunnen zien.

'Ik heb gewoon een redelijk hoge omloopfrequentie'

Kunt u een richting aangeven?

We hebben nu nog Nederlandse verzekeraars en we praten over buitenlanders. Maar dat is over 10 jaar heel anders. Dan heb je alleen nog maar Europese verzekeraars. In de pensioenwereld is sprake van een toenemende individualisering. En daar zou, ook los van fiscale overwegingen, nog veel kunnen gaan gebeuren.

Banken en verzekeraars die samengaan wijzen allemaal op de te verwachten grote synergie-effecten. FGH-bestuurder Van der Heijden kwam na de overname door Aegon echter tot de slotsom dat ze er toch niet waren. Ziet u ze wel?

Ik weet niet of een voorbeeld een afdoende bewijs levert. Dat zie je in andere bedrijfstakken ook. Bedrijven gaan daar eerst samen en vervolgens concentreren ze zich weer op de kernactiviteiten. Dat gaat vaak in golfbewegingen die ten dele psychologisch gevoed worden. Optimaliteit van transactiekosten zal er een rol bij spelen. Voor een land als Nederland spelen momenteel ook best defensieve overwegingen een rol.

Van de kant van de verzekeraars of van de kant van het bankwezen?

Beide denk ik. Neem maar eens Nationale Nederlanden/NMB Postbank. Als NN het niet had gedaan, was vroeg of laat een binnen- of buitenlandse concurrent met de NMB Postbank gaan lopen. ❖

Drs J.J.M. Schipper
Drs J.L. Gerards